

галузей знань. Доступ до літератури був вільний, можна було замовити ксерокопію, або мікрофільм.

Книги "Шпрінгера" добре оформлені, мають привабливий зовнішній вигляд гама яскравих кольорів обкладинок, чітка графіка, рисунки.

Експоновану у ЦНБ літературу було закуплено у фірми на пільгових умовах (знижка 40%), за існуючою домовленістю між АН України та посередницькою

фірмою по розповсюдженню літератури "Ланге-Шпрінгер"

Отже, виставка – додаткове джерело комплектування фондів іноземною науковою літературою, що сприяє подальшому розвитку наукової роботи, тіснішому культурному і науковому обміну між АН України та видавництвом.

О.Ф.БОТУШАНСЬКА

КОМПЛЕКТУВАННЯ – САМОТУЖКИ

У фондах Одеської Державної наукової бібліотеки імені О.М.Горького (ОДНБ) зберігаються сотні тисяч творів українського книгодруку, виданих в Україні та поза її межами. У цьому унікальному масиві – велика кількість рідкісних видань, у тому числі з автографами відомих вітчизняних діячів М.Коцюбинського, Марка Кропивницького, І. Нечуя-Левицького, Михайла Комарова, Амаросія Могилы. Гордістю зібрання є і рукопис "Хрестоматія Запорозької старшини" (кінець XVIII ст.), і одна з наших найкращих колекцій – приватна книгозбірня відомого українського письменника, літературознавця М.Комарова, і повне видання поеми "Енеїда" І.Котляревського, здійснене в Харкові 1843 року.

Зрозуміло, що вельми багаті фонди являють значну цінність для літературознавців, дослідників з історії України, української культури, мистецтва. Останнім часом з боку широкого читачького кола, природно, зріс інтерес до цих зібрань, до української книги. Це і спонукало нас проаналізувати стан комплектування цією бібліотекою та провести в 1990–1991 рр. наукове дослідження.

Ми досліджували процеси комплектування (поточного і докомплектування), наукове використання фонду української книги в системі каталогів і картотек. Аналізу були піддані всі книги, періодичні видання, видруковані українською мовою в республіці. Ми дійшли висновку, що система джерел комплектування має бути переглянута і доповнена, а ОДНБ повинна забезпечуватись обов'язковими примірниками – державним і місцевим, екземплярами авторефератів, збірників наукових праць тощо, отримувати відомчі видання, в тому числі матеріали нарад, конференцій та ін.

Про яке більш-менш серйозне задоволення попиту на українську книгу може йтися, якщо останнім часом ОДНБ тільки в одному екземплярі одержала: Субтельний О. Україна: Історія, Аркас М.М. Історія України-Русі та дещо ін. Раніше бібліотека отримувала обов'язковий російський примірник з Центрального колектору наукових видань з Москви. Такої надзвичайно необхідної установи як колектор у нашій республіці не було, її не створено і досі. Цю печальну картину безладдя доповнює відсутність тематичних планів видавництва.

Комплектування фондів українською книгою ОДНБ поки що змушена здійснювати через книжкові магазини, аукціони, книгообмін, передплату "Союздруку", інколи допомагає обласний колектор. Ми не відмовляємося і від усталених джерел комплектування. Співпрацюємо з видавництвом

"Червона калина", товариством української мови ім. Т.Г.Шевченка "Просвіта", благодійним товариством "Сейбер-світло" (Львів) та "Південною громадою" (Одеса).

Надходять у бібліотеку видання Інституту історії АНУ. Деякі свої твори передають і самі письменники і вчені.

Нині понад 30% друкованої продукції видається коптом авторів без попередніх анонсів у пресі та в інформаційних бюлетнях. Кооперативні, спільні і малі підприємства, що випускають книжкову продукцію, не зацікавлені в тому, щоб їх видання надходили до бібліотек. Юридично ця проблема ні в який спосіб не розв'язується. Бібліотека, як бюджетна організація, що комплектується лише за безготівковим розрахунком, практично позбавлена можливості одержувати найцікавіші видання.

Розв'язання проблеми комплектування українською книгою зародило б введення обов'язкового (безкоштовного) примірника. Поки ж наявний хаос, антикультура бібліотечного виробництва.

Під час складання реєстру друкованих видань України дослідники нашоюхнулися на велику кількість проблем наукового, бібліографічного та організаційного порядку. Але незважаючи на всі складності, було створено каталог "Українська книга у фондах ОДНБ ім. О.М.Горького" (4 випуски), у 1992 – каталог "Українська періодична преса у фондах ОДНБ ім. О.М.Горького".

Як і в каталогах книг, збережуваних у фондах бібліотеки, журнали і газети описано за хронологічним принципом. Групуючи бібліографований матеріал, упорядники розмежували журнали і газети, описали їх згідно з алфавитом назв, подали відомості про наявність того чи іншого видання у міру випуску в світ за роками.

Після кожного видання зазначено бібліографічний шифр, що дасть змогу читачеві здійснити замовлення, не вдаючись до послуг працівників генерального каталогу. В каталозі книг матеріал подано в систематичному ключі, що значно полегшує науковцю роботу з ним.

Дві карточки ми відправляємо в Державну бібліотеку України та ЦНБ ім. В.І.Вернадського.

Дослідження одеських бібліографів викликали інтерес у наших зарубіжних колег, зокрема з бібліотеки Конгресу США, книгозбірень Канади, Австралії, Польщі, Чехо-Словаччини, куди, на їх прохання, було відправлено видання.

В ОДНБ приділяється велика увага створенню бібліографічних показників. Щороку виходить по 40–50 випусків. Тільки в 1992 р. читачі отримали ще 2 великі бібліографічні показники (кожен обсягом понад 10 друкованих аркушів). Це – "І.Микитенко" (2 випуски) і "Одеський український музично-драматичний театр".

Отже, наші творчі зусилля на створення Державного фундаментального реєстру української книги.